



ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2020 - GENERELL INFORMASJON

Enheten

Organisasjonsnummer: 956 351 111
Organisasjonsform: Interkommunalt selskap
Foretaksnavn: VALDRES KOMMUNALE RENOVASJON IKS
Forretningsadresse: Rebneskogen
2900 FAGERNES

Regnskapsår

Årsregnskapets periode: 01.01.2020 - 31.12.2020

Konsern

Morselskap i konsern: Nei

Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet: Nei
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet: Regnskapslovens alminnelige regler

Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet: Hallgrim Berg
Dato for fastsettelse av årsregnskapet: 30.04.2021

Grunnlag for avgivelse

År 2020: Årsregnskapet er elektronisk innlevert
År 2019: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2020

Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.

Brønnøysundregistrene, 03.06.2022



Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2020	2019
RESULTATREGNSKAP			
Inntekter			
Renovasjonsgebyr	1	43 331 601	39 646 914
Slangebyr	2	17 047 945	17 291 908
Salg Fraksjoner	3	3 540 325	3 413 944
Salgsinntekter Retura Val-Hall	4	16 692 327	17 606 257
Andre driftsinntekter	5,6,7	6 243 285	8 215 711
Sum inntekter		86 855 483	86 174 734
Kostnader			
Materialer, varer, frakt, toll etc	8	1 747 058	1 518 985
Kommunale avg innfordring	9	898 214	872 185
Lønn og andre lønnsrelaterte kostnader	10	29 917 610	26 739 290
Styrehonorar	10	198 000	246 116
Avskrivninger	12	9 470 771	9 115 732
Annen driftskostnad	11	44 197 967	42 493 002
Sum kostnader		86 429 620	80 985 310
Driftsresultat		425 863	5 189 424
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt	13	217 465	318 540
Sum finansinntekter		217 465	318 540
Rentekostnad til foretak i samme konsern	13	984 196	1 411 219
Tap ved salg av aksjer Rekom	13		49 560
Sum finanskostnader		984 196	1 460 779
Netto finans		-766 731	-1 142 239
Ordinært resultat før skattekostnad		-340 868	4 047 185
Ordinært resultat etter skattekostnad		-340 868	4 047 185
Årsresultat		-340 868	4 047 185
Overføringer og disponeringer			



Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2020	2019
Dekningsgradfond/Disp.fond	14	-412 876	3 930 714
Renter tilført EK	15	72 008	116 471
Sum overføringer og disponeringer		-340 868	4 047 185



Balanse

Beløp i: NOK	Note	2020	2019
BALANSE - EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		3 795 758	3 793 303
Maskiner og anlegg	12	76 669 034	72 873 760
Sum varige driftsmidler		80 464 792	76 667 063
Finansielle anleggsmidler			
Retura Val-Hall AS		500 000	500 000
Egenkapitalinnskudd KLP		948 632	870 335
Sum finansielle anleggsmidler		1 448 632	1 370 335
Sum anleggsmidler		81 913 424	78 037 398
Omløpsmidler			
Varer			
Fordringer			
Kundefordringer		7 828 116	4 327 172
Sum fordringer		7 828 116	4 327 172
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende		16 435 133	21 023 880
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		16 435 133	21 023 880
Sum omløpsmidler		24 263 249	25 351 052
SUM EIENDELER		106 176 673	103 388 450

BALANSE - EGENKAPITAL OG GJELD

Egenkapital

Innskutt egenkapital



Balanse

Beløp i: NOK	Note	2020	2019
Annen innskutt egenkapital		5 252 425	5 180 417
Sum innskutt egenkapital		5 252 425	5 180 417
Opptjent egenkapital			
Fond		2 292 196	2 705 072
Sum opptjent egenkapital		2 292 196	2 705 072
Sum egenkapital		7 544 621	7 885 489
Gjeld			
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelser	19	11 524 454	10 274 460
Avslutningsfond	20	1 800 000	1 700 000
Etterdrifts forpliktelser	21	4 855 730	4 582 039
Sum avsetninger for forpliktelser		18 180 184	16 556 499
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	22	71 326 790	70 952 760
Sum annen langsiktig gjeld		71 326 790	70 952 760
Sum langsiktig gjeld		89 506 974	87 509 259
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		9 125 078	7 993 701
Sum kortsiktig gjeld		9 125 078	7 993 701
Sum gjeld		98 632 052	95 502 960
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		106 176 673	103 388 449



Møteprotokoll Representantskapet

Møtedato	Tid	Møtested
30. april 2021	Klokken 1400 - 1545	Teams

TILSTEDE		
Odd Erik Holden	leder for representantskapet	
Marit Hougsrud	nestleder for representantskapet	
Knut Arne Fjelltun	medlem	
Haldor Ødegård	medlem	
Linda Mæhlum Robøle	medlem	
Vidar Eltun	medlem	
ANDRE		
Kristian Darnstuen	styrets leder	
Anders Frøberg	daglig leder Retura Val-Hall (første del av møtet)	
Olle Rosendal	styreleder Retura Val-Hall (første del av møtet)	
Hallgrim Berg	daglig leder	
Elisabeth Harrang	administrasjonsleder (referent)	

UNDERSKRIFTER


Linda Mæhlum Robøle


Knut Arne Fjelltun



PRESENTASJON AV RETURA VAL-HALL


Presentasjon av
Retura Val Hall AS ti

Presentasjon ved daglig leder Anders Frøberg.

VALG AV MØTELEDER OG REFERENT

- Leder av representantskapet velges som møteleder.
- Elisabeth Harrang velges som referent.
- Knut Arne Fjelltun og Linda Mæhlum Robøle godkjenner og underskriver referat.

SAK 5/21 ÅRSMELDING OG ORIENTERING FRA STYRET

  
R.nr. 5_21 Årsmelding 2020 for 2021-04-30
Årsmelding og regnk: VKR - Signert.pdf Presentasjon Repres

Behandling:

Orientering ble gitt av styreleder Kristian Damstuen.

- Fokus på økt sortering
- Matavfall går til HRA og det produseres gass av dette
- Statsforvalteren har oversendt forslag til tillatelse til mottak, lagring og behandling av bunnaske. Forslaget innebærer blant annet at før metaller er tatt ut, må bunnaske lagres under tak på tett plate. Etter uttak av metall kan det oppbevares på deponi. Dersom det må lagres under tak, krever det store investeringer. Daglig leder jobber videre med saken overfor Statsforvalteren
- Prøveprosjekt med utplukk av enkelte større plastgjenstander som skal til Sverige for gjenvinning. Hardplast går i dag på deponi
- Stør takk fra styret og representantskapet til de ansatte for innsatsen de gjør.

Vedtak:

Enstemmig som framlagt.

Representantskapet godkjenner årsmelding og regnskap for 2020.



SAK 6/21 VALG AV STYRE



R.nr. 6_21 Valg av styre.docx



2014-11-7.Eieravtale - VKR.pdf



2019 Selskapsavtale for Valdres kommuner for valg - VKR.pdf



2014-11-7.Retningsli for valg - VKR.pdf

Behandling:

- Presentasjon av dagens styre og kandidater til nytt styre
- Ønsker å følge tradisjonen med at en kommunedirektør er leder for styret og Martin Sæbu fremmes som kandidat
- Anne Kari Ranheim er på valg og tar ikke gjenvalg.

Vedtak:

Enstemmig som framlagt.

<i>Styreleder:</i>	<i>Martin Sæbu</i>	<i>På valg i 2023 (2022 som leder)</i>
<i>Nestleder:</i>	<i>Jostein Aanestad</i>	<i>På valg i 2022 (2022 som nestleder)</i>
<i>Styremedlem:</i>	<i>Elisabeth Mellbye</i>	<i>På valg i 2022</i>
<i>Styremedlem:</i>	<i>Jarle Stærnes</i>	<i>På valg i 2023</i>
<i>Styremedlem:</i>	<i>Kristian Damstuen</i>	<i>På valg i 2022</i>
<i>Styremedlem:</i>	<i>Bente Lindal</i>	<i>På valg i 2023</i>
<i>Vararepresentant 1:</i>	<i>Ellen Petrine Fretheim</i>	<i>På valg i 2023</i>
<i>Vararepresentant 2:</i>	<i>Jan Bragerhaug</i>	<i>På valg i 2023</i>
<i>Vararepresentant 3:</i>	<i>Wenche Søndrol</i>	<i>På valg i 2022</i>

Ny representant fra de ansatte er Roar Nordbyhagen og vara for ham er Margitta Cordes Bøe.

SAK 7/21 STYREGODTGJØRELSE



Vedtak sak 7_21
Styregodtgjøring for 2

Behandling:

Framlagt av leder for representantskapet, med etterfølgende drøfting.

Vedtak:

Enstemmig som framlagt fra representantskapets leder.

1. Godtgjørelse til styreleder settes til kr 41 000,-
2. Godtgjørelse til nestleder settes til (30 %) av styreleders honorar, kr 12 000,-
3. Godtgjørelse per styremøte for samtlige medlemmer fastsettes til 5 % av styreleders honorar, kr 2 100,-
4. For eksterne kan det i tillegg tilkjennes tapt arbeidsfortjeneste med inn til kr 2 690,- per møte mot dokumentasjon.
5. Det skal ikke kompenseres for tapt arbeidsfortjeneste for kommunalt ansatte styremedlemmer med over 50 % kommunal stilling

Godtgjørelse til styret blir fastsatt hvert år.



SAK 8/21 NYE FØRSKRIFTER

 R.nr. 8_21 Nye
fØrskrifter.docx

 _RenovasjonsfØrskrift
.pdf

 _SlamfØrskrift.pdf

 Utkast til
saksframlegg ny forsk

Behandling:

Kort presentasjon av administrasjonsleder.

Vedtak:

Enstemmig som framlagt.

Representantskapet oversender saken til VKR sine elerkommuner for videre behandling og vedtak i de respektive kommunestyrer, jmfØr forslag til saksframlegg for kommunestyrene.

Saken sendes til RU og med kopi til postmottak i kommunene.



Valdres Kommunale Renovasjon IKS

ÅRSMELDING

2020



Årsmelding 2020



INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Styrets beretning 2020	3 - 6
Daglig leders beretning 2020	7 - 9
Avfallsmengder og gjenvinning	10 - 12
Slam og kompostering	13 - 14
Resultatregnskap 2020	15
Balanse 2020	16
Noter til Resultatregnskap og Balanse 2020	17 - 23
Avdelings regnskap 2020	24
Kontantstrømanalyse 2020	25
Investeringer 2020	26
Revisjonsberetning	27 – 29

Årsmelding 2020



STYRETS BERETNING FOR 2020

VKR er et interkommunalt selskap (IKS), 100 % eid av de seks kommunene i Valdres. Selskapet har sitt hovedanlegg i Rebneskogen nord for Fagernes i Vestre Slidre kommune. Det er totalt åtte miljøstasjoner i Valdres, en i hver kommune, utenom i Øystre Slidre og Vestre Slidre der det er to. I tillegg samarbeider VKR og Hadeland og Ringerike avfallsselskap (HRA) om den felles miljøstasjonen på Nes i Ådal.

Selskapet er et eget rettsobjekt, opprettet i 1981 med hjemmel i kommunelovens § 27.

Representantskapet valgte nytt styre på junimøte. Det ble valgt inn fire nye medlemmer og to var med fra det tidligere styret. Leder og nestleder er rådmenn/ kommunedirektør fra hver sin kommune. Styret består totalt av seks representanter og tre vararepresentanter som representantskapet har valgt. I tillegg er det en ansatte representant med vara i styret som er valgt av de ansatte i VKR.

I 2020 har styret hatt sju styremøter og behandlet 34 beslutnings saker, åtte diskusjonssaker og sju referat- og orienteringssaker. I tillegg er det avholdt to representantskapsmøter der blant annet årsresultatet for 2019 og budsjett med gebyrsatser for 2021 ble vedtatt.

Styret har fulgt tett opp tertialregnskap med budsjettssammenligning, spesielt med fokus på fondsutviklingen og driftsoppfølginger. Det er levert prognoser for årets resultat ved hvert tertial. Økonomiplan for 2021-2024 er behandlet og vedtatt i representantskapet.

I tråd med vedtatt strategi gjennomfører selskapet flere tiltak for å øke sorteringsgraden, spesielt for fritidsavfallet. Nye miljøpunkt er etablert blant annet ved Riste bru, på Tonsåsen og i Vinstervegen. Det er jobbet med miljøtorg med nedgravde avfallsløsning på Vaset. Utvidelse og ombygging til rampeløsning på miljøstasjonen i Røn er utført, samt vurdert ny plassering av miljøstasjonen for Sør-Aurdal.

Ytre miljø

VKR bestreber til enhver tid å utføre avfallshåndteringen på en miljøeffektiv måte. Det jobbes aktivt med å lage gode interne rutiner, og selskapets HMS-system ivaretar VKR sitt miljømessige ansvar på en god måte. I 2020 har det blitt utviklet ytterligere rutiner som omhandler nye krav i bransjen.

Det har vært tilsyn fra Statsforvalteren på miljøstasjonene og hovedanlegget. Valdres brann- og redningstjeneste deltok også på hovedanlegget. Tilbakemelding på avvik med gjennomføringsfrist er gitt. Statsforvalteren har akseptert tilbakemeldingen og lukka saken.

Også i 2020 har det vært jobbet videre med oppfølging av det tidligere tilsynet fra Fylkesmannen angående samarbeidet mellom Hallingdal Renovasjon (HR) og VKR vedrørende aske/ slagg-mottak. Denne fraksjonen har blitt karakterisert som farlig avfall. Det ble sendt søknad om godkjenning for behandling av denne typen farlig avfall på hovedanlegget til VKR. Utkast til ny tillatelse, som vil føre til store investeringer, er mottatt. Det jobbes videre med saken.

Som tidligere år var det også i 2020 en «Sommerpatrulje» som reiste rundt, ryddet og utbedret fjellcontainerplassene i Valdres for å forskjønne naturen og ytre miljø.

Selskapets virksomhet påvirker generelt det ytre miljø svært positivt, ved at kasserte gjenstander og miljøfarlige stoffer samles inn og behandles på en sikker og miljømessig god måte. Alternativet uten organisert innsamling ville vært svært negativt.

Krav til elektronisk deklarerer av alt farlig avfall har fungert tilfredsstillende. VKR har også i år opprettholdt tilbudet om at alt farlig avfall fra husholdningen (bolig og fritid) fremdeles leveres fritt på miljøstasjonene. VKR overtar ansvaret for fraksjonen og deklarerer dette i ettertid. Alt farlig avfall fra næring må nå deklarerer av den næringsdrivende selv og Retura Val-Hall har utført konsulenttjenester ved registrering og utfylling av deklarererene.



Årsmelding 2020

Personale, arbeidsmiljø og HMS

Ved utgangen av 2020 har bedriften 45 fast ansatte + lærling, som tilsvarer 43,2+1 årsverk. Sammen med faste vikarer utgjorde den totale arbeidsstokken 52 årsverk. I løpet av året har det vært 77 personer innom VKR, inkludert vikarer. I tillegg kommer innleide transportører og innleid arbeidskraft fra Bygdeservice på VKR sine miljøstasjoner i Øystre Slidre og Vestre Slidre.

Gjennomsnittsalderen i bedriften var i 2020 på 50 år.

Det totale sykefraværet i 2020 var på 9,8 %, en økning på 1,3 % fra 2019. Det er særlig langtidsfraværet på mer enn 16 dager som skaper uro og som bør reduseres over tid.

VKR er godt fornøyd med at korttidsfraværet fremdeles er lavt. Et lavt korttidsfravær er en god indikator på at ansatte trives på jobb.

	Totale sykefravær	Korttids 1-3 dg	Korttids 4-16 dg	Langtids > 16 dg
Sykefravær 2020	9,8 %	0,9 %	0,8 %	8,3 %

VKR er medlem av Kommunal Landspensjonskasse. Det påhviler derfor ingen pensjonsforpliktelser utover det som dekkes av KLP. VKR er tilsluttet Hallingdal og Valdres bedriftshelsetjeneste HAVA.

VKR er også IA-bedrift.

HMS:

Helse, miljø og sikkerhetsarbeid er etablert i bedriften og ivaretar ansattes ve og vel. Gjennom fast tertialrapportering blir styret løpende orientert om status i HMS-arbeidet.

I 2020 ble det registrert tre skader på arbeidsplassen som er fulgt opp sammen med øvrig avviksbehandling. Ingen av skadene betegnes som alvorlig.

Likestilling og diskriminering

Styret har i flere år bestått av tre kvinner og tre menn + en mann som ansatt representant. Etter endringene i styret i juni ble fordelingen tilsvarende. Dette tilfredsstiller dermed eierkommunenes krav om 40 % representasjon av det minst representerte kjønn.

I bedriften ellers var det av fast ansatte seks kvinner og trettini menn ved utgangen av 2020.

Bedriften er fremdeles en mannsdominert arbeidsplass, men arbeider aktivt for å hindre diskriminering, fremme likestilling og sikre like muligheter og rettigheter for alle er en prioritert oppgave.



Årsmelding 2020

Regnskap og økonomi

Selskapets virksomhet er inndelt i fire forretningsområder; husholdning, slam, næring og industriområde. Renovasjonsselskapet VKR er et nonprofittselskap som driver etter selvkostprinsippet når det gjelder husholdningsavfall og slam. Det er vedtatt i selskapsavtalen at VKR driver etter selvkostprinsippet også for næringsavfall og industriområde. De fire forretningsområdene har egne selvkostregnskap for å hindre kryssubsidiering mellom forretningsområdene.

VKR har over tid hatt betydelige positive selvkostfond, spesielt på husholdningsavfall, og selskapet har derfor budsjettert med et negativt årsresultat. Resultatregnskapet for 2020 viser et negativt årsresultat på -0,3 mill. kr mot et planlagt negativt budsjett på -1,3 mill. kr. Resultatet ble dermed +1,0 mill. kr bedre enn budsjettet. Pr. 31.12.2020 var det en samlet fondsavsetning for VKR på +2,3 mill.kr.

Det er en betydelig økning i driftsinntektene fra 2019 til 2020 og i forhold til budsjettet. Dette skyldes i hovedsak økte slaminntekter, samt økte næringsinntekter via Retura Val-Hall. Slaminntektene har økt betydelig fordi det har vært gjort en omlegging henteruter for å få jevnere mengde per år. Dette gir også utslag på utgiftssida. Det har også i 2020 vært stor byggeaktivitet i Valdres og VKR fikk mange store kjøre- og sorteringsoppdrag via Retura Val-Hall AS.

Totalt sett fikk VKR noe lavere markedspriser i 2020 ved levering av avfallsfraksjoner.

I 2020 ble VKR sine gebyr justert med 4 % for renovasjon, 0 % på slam og 3 % på næringsvirksomheten.

Det fremlagte resultatregnskap og balanse med tilhørende noter, gir et godt uttrykk for resultatet i 2020 og den økonomiske stillingen ved årsskiftet.

Nye investeringer finansieres av lånemidler og ikke egenkapital. Investeringsbudsjettet i 2020 var på 10,0 mill. kr. Det ble investert for 10 mill. kr +3,3 mill. kr som var overført fra 2019 for å ferdigstille nytt bygg med garderobe og spiserom.

De større investeringene ut over nytt garderobe/ kantinebygg var i 2020 innkjøp av Hjullaster og krokbil, og ombygging av miljøstasjonen i Røn.

I 2020 er det avsatt 0,27 mill. kr til "Etterdriftsforpliktelser" og 0,1 mill. kr til "Avslutningsfond" for deponiene.

Selskapets eiere hefter for selskapets lån i forhold til antall innbyggere i kommunen.

Pr. 31.12.2020 var kommunenes garantiansvar fordelt slik:

Nord Aurdal kommune	36,44 %
Sør Aurdal kommune	17,00 %
Øystre Slidre kommune	18,03 %
Vestre Slidre kommune	12,04 %
Etnedal kommune	7,49 %
Vang kommune	9,00 %
TOTAL LÅNEGJELD	100 %

Renovasjonsselskapet VKR har følgende eierandeler i andre selskap:

RETURA Val-Hall AS	500 aksjer	500 000 kr
--------------------	------------	------------

VKR har i mange år hatt et aktivt samarbeid med Hallingdal Renovasjon (HR) i selskapet Retura Val-Hall (RVH) Eierandelen er 50 % på hvert selskap. RVH hadde et positivt resultat i 2019 på 1 553 991 kr og den totale egenkapitalen var på 7 081 550 kr.



Årsmelding 2020

Fremtidig drift

Det er ikke innuffet regnskaps tekniske forhold etter regnskapsårets utgang, som det ikke er tatt hensyn til i årsoppgjøret, og som kan ha betydning for selskapets resultat og stilling.

Koronapandemien har i 2020 gitt store konsekvenser på selskapet. For VKR har det hatt noe innvirkning, men foreløpig helt uvesentlig for den totale driften og det økonomiske resultatet. Stadige generelle hjelpepakker ser ut til å dekke det vesentligste av de økonomiske tapene. Forutsetninger om fortsatt drift er til stede og dette er lagt til grunn i regnskapet

Styret ser positivt på fremtiden i en bransje i stadig utvikling. Gebyrene i selskapet har vært høye i flere år og foretaksene viser en ønsket utvikling.

Styret vil fortsatt ha fokus på kundetilfredshet, service, effektiv drift, miljøperspektivet og beredstgjøring av samfunnsrollen selskapet har. Styret vil jobbe for å tilrettelegge spesielt for bedre kundesøtning av søk fra tilidtsbebyggelsen. Dette for å øke gjenvinningsgraden, og er helt i tråd med selskapets strategidokumenter og resultatet i målsøkningsrapporter.

Styret vil rette en takk til personalet som utgjør en stor ressurs for selskapet med sin kunnskap og kompetanse. Personalet er stabilt og gir en klar bidragsdel på nå de ansatte finner trivsel i en utfordrende og spennende bransje

Rebneskogen, 19. April 2021

Styre i VKR IKS

Einar Dønnestad
Styreleder

Einar Dønnestad
Styreleder

Einar Dønnestad
Styreleder

Erlend Melbye

Arne Karheim

Beret Lindal

Odd Geir Brateng
Ansattrepresentant

Halvard Berg
Daglig leder

Årsmelding 2020



DAGLIG LEDERS BERETNING FOR 2020

Valdres Kommunale Renovasjon IKS (VKR) er en viktig arbeidsplass i Valdres, med mange innleide vikarer og underleverandører. VKR benytter lokal arbeidskraft og innleide tjenester der det er fornuftig.

Det har vært tilsyn fra Statsforvalteren på miljøstasjonene og hovedanlegget. Valdres Brann og redning IKS deltok også på tilsynet på hovedanlegget. Tilbakemelding på avvik med gjennomføringsfrist er gitt. Statsforvalteren har akseptert tilbakemeldingen og lukka saken.

Også i 2020 har det vært jobbet videre med oppfølging av det tidligere tilsynet fra Fylkesmannen angående samarbeidet mellom Hallingdal Renovasjon HR og VKR vedr. aske/ slagg mottak. Denne fraksjonen har blitt karakterisert som farlig avfall. Det ble sendt søknad om godkjenning for behandling av denne typen farlig avfall på hovedanlegget til VKR. Utkast til ny tillatelse er mottatt, det angir tiltak som fører til store investeringer.

Det jobbes kontinuerlig for å bedre sorteringsmulighetene på hovedanlegget til VKR. I 2020 er det videreført prosjektet med å utvide noe på sorteringsmulighetene til hyttebefolkningen. Fjellcontainere blir flytta til mer sentrale knutepunkt, med utvida sorteringsmuligheter. I 2020 ble dette gjort på Tonsåsen, ved Riste bru, og i Vinster vegen. Målet er at man på sikt gir hyttebefolkningen mulighet til å sortere sitt avfall tilsvarende lokalbefolkningen ellers.

Sorteringshallen på 2.000 m² gir VKR mulighet til å produsere det meste under tak og de 4 telthallene på til sammen 850 m² gir VKR mulighet for å lagre en del av det sorterte avfall inne. Det er fremdeles et stort behov for både inne areal til produksjon og lagerhaller til lagring av fraksjoner for videre forsendelse, samt for å holde opphugd trevirke tørt nok til fyring.

Dagens deponi begynner å bli fullt. Det er god kapasitet i FB3 vedsiden av, men det må etableres bunn og sidetettinger og søkes om godkjenning fra Statsforvalteren.

Papir og landbruksplast fraksjonene har hatt negativ prisutvikling i 2020, de andre fraksjonene har i snitt vært relativt stabile.

Informasjon ut via VKR sin nettside har en økende interesse hos publikum, i tillegg til Facebook innlegg fra VKR. Den elektroniske tømme kalenderen på nettsiden til VKR gir en bra oversikt over tømmedagene for husholdningsrenovasjonen, og skal fra 2022 erstatte tømme kalenderen på papir. Nettsiden har også en bra oversikt i kartet som viser alle VKR sine tømme punkter i fjellet på en oversiktlig og lett vint måte.

Opplæring og informasjon om Valdres sine lokale sorteringsløsninger må det jobbes med også i fremtiden. Sorteringsguidene for alle kundekategoriene blir oppdatert kontinuerlig, så det bør ikke være tvil om hvordan avfallet skal sorteres i Valdres.

Alle hytteabonnentene har tilbud om å levere sorterte husholdningsfraksjoner fritt på miljøstasjonene i Valdres. Mengden som er kommet inn i 2020 har økt. Dette skyldes nok at mange i Koronatida har fått bedre tid til å rydde opp og gjennomføre byggeprosjekter.

Total avfallsmengde

Den totale avfallsmengden for VKR har hatt en økning i forhold til fjoråret på litt over 4%. Det er spesielt mengden innlevert trevirke som gir et stort utslag med en økning på 21 %. Kildesorterte fraksjoner for øvrig, er om lag som forrige år.

Retura Val-Hall As har kundekontakten vedr. næringsavfallet i både Hallingdal og Valdres. RVH har meget stor markedsandel for næringsavfallet i Valdres.

Næringsavfallet som leveres på miljøstasjonene er høyst sannsynlig mere enn det som blir registrert. Utfordringene er store for å få registrert alt, da det er kostnadskrevende å endre på dette med en manns betjente miljøstasjoner.

Det kom inn 171 t mer stål/ metaller til VKR i 2020. VKR leverer alt stål/ metall direkte til Metalco uten mellomlagring på hovedanlegget. VKR har grei inntjening på dette.



Årsmelding 2020

Hageavfallet blir knust og benyttet som blandingsmateriale i kompostproduksjonen i Rebneskogen. Ferdigproduktet blir så benyttet til jordforbedring. Hageavfallet benyttes noe som erstatning for bark i komposteringsprosessen. samarbeidet med «Grønn vekst AS» har ført til en bedre og raskere komposteringsprosess.

Innsamlingen av klær fungerer som tidligere. Det er et stabilt volum via VKR sine kanaler, som hovedsakelig er miljøstasjonene. Det er fremdeles et samarbeid med Tingvolltoppen i Bagn. Det gode arbeidet som der blir utført med denne fraksjonen, er et viktig bidrag i det totale kretsløp med gjenbruk av brukte klær.

Landbruksplastmengden som er kjørt ut er økt med 232 t (75%). Siden det var vanskelig å få levert i 2019, var det mye på lager. Leveringssituasjonen i 2020 var ikke stort bedre, og prisen var dårlig, men vi klarte å få ut det meste.

Mottaker av EE avfall er skiftet over fra Stena til Metallco.

Glass- og metallemballasje har hatt normal pris inkl. transportstøtten. Volumet har blitt økt fra 612 t til 658 t.

De nasjonale retursystemene synes å ha fungert i 2020. Generelt har det vært vanskelig å levere plastfraksjoner. Hvis en skal holde oppe entusiasmen i arbeidet med å kildesortere avfallet for gjenvinning og gjenbruk, må disse nasjonale retursystemene fungere og være mere forutsigbare.

Slam og kompost

Stokland er entreprenøren for slamtjenestene i VKR sitt område. Telemark Godslinjer er underentreprenør og har overtatt all utførelse av slamtjenesten i 2020, både på slamsugebilene og avvanningsbilene.

Fra de private slamanleggene med tette tanker er det ganske stabile mengder som blir tømt og stort sett årlige tømminger. Det er dette som leveres til renseanleggene. Alle rutetømminger av slamavskillere skal tømmes med avvanningsbil og ikke med slamsugebil, med unntak av gråvannsanlegg og noen ekstratømminger. Avvanningsbilene leverer både slammet og rejectvannet direkte til VKR.

Slam-mengden fra renseanleggene er økt. Det er totalt innkjørt 2006 t, en økning på 5 %.

Antallet slamavskillere som tømmes hvert år har variasjon over en 4-årssyklus. I år var det under snittet antall anlegg som skulle tømmes, og til neste år over snittet. Det ble derfor i år tømt en del anlegg et år for tidlig for å jevne litt ut denne forskjellen. Slamentreprenøren har levert 537 t fra de private anleggene, 27 % mindre enn de to foregående årene.

Produksjon av ferdig kompost til jordforbedringsmiddel har også i år blitt levert til landbruket og i tillegg ut via Grønn vekst.

VKR sin transport

VKR har all transporten med renovasjonsbiler, både en-kammer og to-kammerbiler og mesteparten av krokbilkjøringen i egen regi. I høysesongene ble det også i 2020 leid inn noe ekstra kapasitet, enten leiesjåfører eller leid inn hele transporttjenesten. Transporten mellom VKR og HR i Kleivi ble kjørt av VKR i vinterhalvåret, mens det ble lagt ut på tilbudskjøring i sommerhalvåret. Prinsipielt kjører VKR kun selv der det er naturlig med last begge veier, ellers leies inn transporten. Dette gjelder kun krokbiltransporten med containere.

Sett i forhold til aktiviteten er det også i 2020 få skader på utstyr og personell.

Driften av hovedanlegget i Rebneskogen

Nytt garderobeanlegg og spiserom ble tatt i bruk på sommeren. Halvparten av de gamle brakkene ble solgt resten gjort om til varemottak.

Årsmelding 2020

Varmesentralen på hovedanlegget er basert på 4 følgende varmekilder; flis, metangass, elektrisk og olje.

Den eldre flisfyringskjelen har benyttet flis produsert av innsamlet trevirke. Etter tilsyn fra Statsforvalteren ble det lagt ned forbud mot dette, det skal benyttes flis fra helt reint trevirke. Vi har derfor måtte kjøpe inn trevirke og flis. Det har vært store utfordringer med matingen av flisfyren, tilbringer system og cellemater måtte byttes. For å holde flisa tørr, er det laget lagerplass til noe av den under tak mellom to containere. På grunn av problemene med flisfyren, og at denne i perioder ikke har vært i drift har vi måtte fyre med dieselolje. Dette er en nødløsning, og har heller ikke vært uten problemer. Det har blitt montert ny sikker dieseltank på utsiden av forbrenningsentralen.

Metangassen fra deponiet har i 2020 vært rimelig stabil. Gassen er benyttet som grunnlast i varmesentralen. Oppvarming med elektrisitet er stilt inn som frostsikring.

Driften av miljøstasjonene

Bemanningen på miljøstasjonene er opprettholdt ved at avtalen med Bygdeservice om helgebetjening av 4 miljøstasjoner er videreført. Det ble benyttet sommerhjelper i hovedsesongen på alle miljøstasjonene også i 2020 på samme måten som tidligere.

Det er fremdeles en del å hente på å registrere avfall fra næringskundene, men da bør det digitaliseres noe mer, og ideelt sett burde bemanningen utvides.

Standardisering og utviklingen av hele miljøstasjonskonseptet har vært prioritert. Miljøstasjonen i Røn er bygget om etter samme prinsipp som Fagernes miljøstasjon, der man kjører opp på rampe, og kaster ned i større containere.

Det har vært jobbet med å finne ny tomt for miljøstasjon i Sør Aurdal. Flytting av stasjonen avhenger av hvilken plassering for ny brannstasjon som kommunen velger.

Generelle utsikter i avfallsbransjen

Hele avfallsbransjen er fremdeles inne i en spennende utvikling, med stadig nye internasjonale krav.

VKR har utsprengte arealer som er beregnet til fremtidige deponier. For å ta nye deponiarealer i bruk kreves det godkjenning fra Statsforvalteren.

Bransjeorganisasjonen Avfall Norge jobber aktivt for å profesjonalisere hele bransjen

Kravene til gjenbruk, ombruk, materialgjenvinning og energigjenvinning er fremdeles betydelig og økende. En stor andel av avfallet i Valdres går til forbrenning i godkjente anlegg, men kravene i fremtiden vil nok kreve at større andel av dette avfallet blir kildesortert og materialgjenvunnet. For VKR er nok sortering av hytteavfallet den største utfordringen. Utbyggingen av færre og større innsamlingspunkter for å samle inn flere avfallsfraksjoner er nødvendig for å øke materialgjenvinningen i Valdres.

Løsning for gjenbruksprodukter i Valdres kunne vært bedre.

Mye av brennbart restavfall fra VKR blir levert til Hallingdal Renovasjon. Det gir lønnsomhet pga. egen avtale om levering av bunnaske fra HR i retur.

Trevirke og revningsavfall blir kvernet opp og solgt til flisfyringsanlegg som har konsesjon for å fyre med virke med noe forurensing. Dette er en avfallsfraksjon som har fortsatt å øke i 2020.

Sett fra et miljøperspektiv er det ønskelig at brennbart restavfall og flis kan håndteres lokalt i Valdres eller Hallingdal.

Hallgrím Berg

Daglig leder VKR



Årsmelding 2020



AVFALLSMENGDE OG GJENVINNING

A) AVFALL KJØRT INN

INNSAMLEDE MENGDER AVFALL

	2018		2019		2020	
Baklasterbiler	7 225	39 %	7 108	33 %	7 280	32 %
Krokliftbiler	9 537	52 %	12 235	56 %	13 010	58 %
Sum innkjørt VKR	16 763	91 %	19 342	89 %	20 290	90 %
Levert direkte	1 661	9 %	2 456	11 %	2 317	10 %
Totalt behandlet avfall	18 424	100 %	21 798	100 %	22 607	100 %

B) AVFALL LEVERT / KJØRT UT

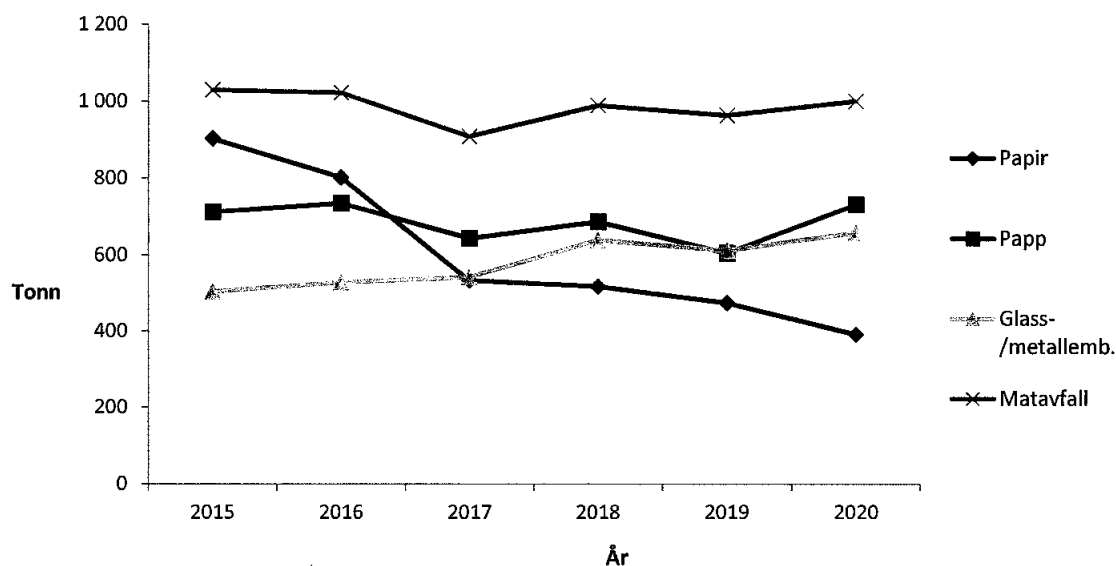
KILDESORTERTE MATERIALER FORDELT PR. FRAKSJON

År/Tonn	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mix papir/papp og drikkekartong			192	194	243	140
Papir	903	802	534	518	475	391
Papp	711	734	643	686	605	732
Drikkekartonger	21	19	0	23	29	0
Glass- /metallemb.	504	528	542	639	612	658
Landbruksplast/Næringsplast	184	371	265	291	309	541
Husholdningsplast (fra 2001)	243	213	203	224	222	158
Farlig avfall-VKR (inkl. spillolje)	471	492	581	422	624	869
Matavfall	1 029	1 022	909	989	965	1 001
Klær/tekstiler	32	27	27	20	22	8
Hvitevarer inkl. kuldemøbler	192	175	158	150	158	160
EE-avfall	222	273	311	309	322	376
Stål/metaller	749	743	800	877	914	1 085
Trevirke	2 477	2 318	3 106	3 880	5 067	2 813
Park- og hageavfall	536	565	688	648	585	929
Kildesortert materiale	8 274	8 282	8 960	9 870	11 151	9 862
Avfall til deponi	1 938	1 660	2 819	1 890	2 939	2 830
Avfall til forbrenning	7 245	7 487	7 387	7 590	7 151	7 277
Total mengde deponi/gjenvinning	17 457	17 429	19 165	19 350	21 241	19 970

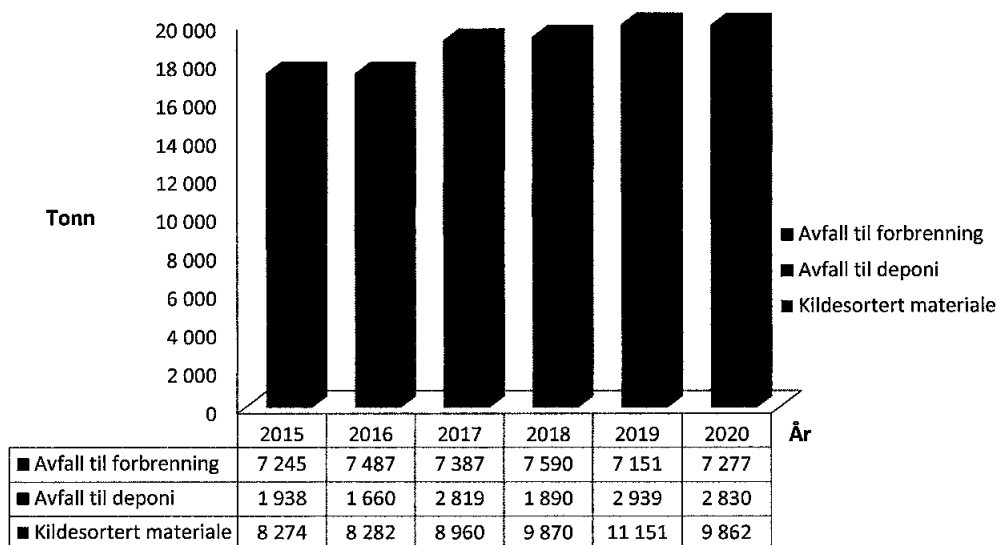
side 10 av 30

UTVIKLING AV 4 VIKTIGE FRAKSJONER

Disse fraksjonene har vært kildesortert fra før deponiforbudet kom i 2009.



FORDELING AVFALLSMENGDER

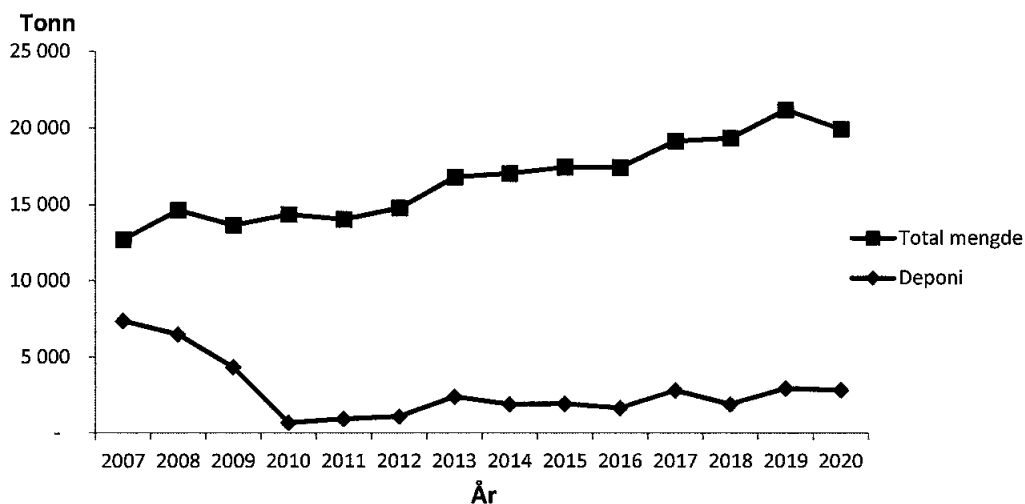


Årsmelding 2020



TOTALE AVFALLSMENGDER HÅNDTERT OG ANDEL LAGT PÅ DEPONI

Total avfallsmengde har økt jevnt, mens avfall til deponi falt i forbindelse med deponiforbudet i 2009.



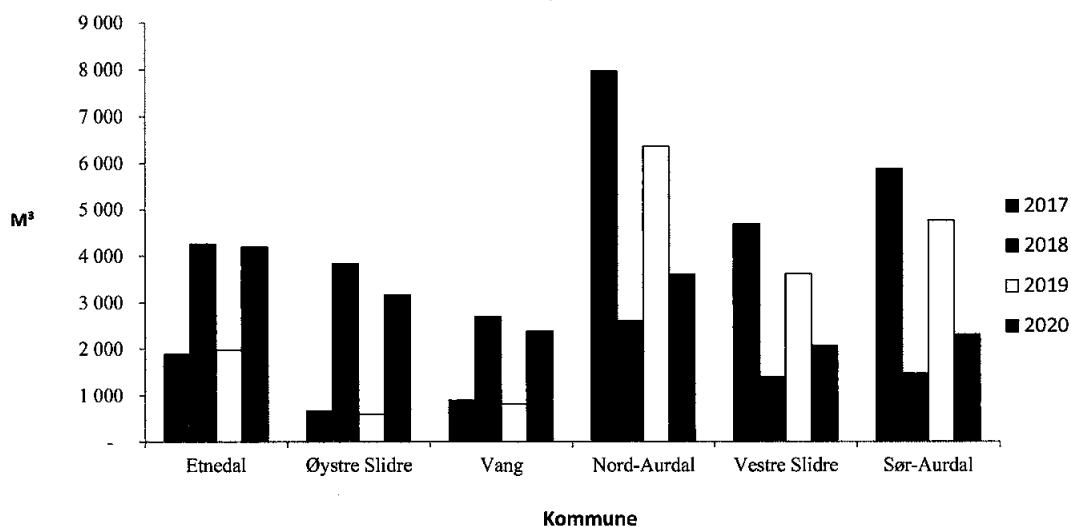
Batteri til sortering som leveres til Batteriretur.

Årsmelding 2020



SLAM OG KOMPOST

SYSTEMATISK SEPTIKTØMMING



Totalt mengder (m³) slam tømt pr. kommune de siste 4 år.

Generelt er tømmefrekvensen hvert 2. år på ruter (tømming i 3 kommuner pr år).

	2019			2020		
	Ant.anl	M ³	Gj.s.pr.anl	Ant.anl	M ³	Gj.s.pr.anl
Herav tømt med avvanningsbil	2 730	11 403	4,18	2 623	9 666	3,69
Herav tømt med slamsuger	1 975	6 713	3,40	2 140	8 030	3,75
Herav tømt med traktor m/tank	12	35	2,92	14	37	2,64
Totalt	4 717	18 150	3,85	4 777	17 733	3,71

Årsmelding 2020



ANTALL TILLEGG UT OVER RUTETØMMING

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	stk	stk	stk	stk	stk	stk
Forbikjøringer	59	38	129	18	25	77
Tømming utenfor rute	387	379	341	252	222	305
Nødtømminger	68	87	96	79	64	101
Øyeblikkelig hjelp	19	14	19	25	24	16
Utenom arbeidstid	6	3	1	3	5	0

Tillegg utover rutetømming, de siste 6 år.

INNSAMLEDE MENGDER AVVANNA SLAM

År/Tonn	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slam fra kommunale renseanlegg	1 659	1 674	1 705	1 605	1 917	2 007
Slam fra private anlegg	2 125	1 380	1 459	906	1 140	967
Totalt slam	3 784	3 054	3 164	2 511	3 057	2 973

Dette er avanna slam som VKR kjører inn fra kommunale renseanlegg, og slam fra private anlegg tømt med avvanningsbilen omregnet fra m³ til tonn, (faktor 0,10).



Sikting av slamkompost



Årsmelding 2020



Resultatregnskap 2020

Tall i kroner				
TEKST	Note	Regnskap 2020	Budsjett 2020	Regnskap 2019
DRIFTSINNTEKTER				
Renovasjonsgebyr	1	-43 331 601	-42 830 000	-39 646 914
Slamgebyr	2	-17 047 945	-13 934 000	-17 291 908
Salg fraksjoner	3	-3 540 325	-3 597 200	-3 413 944
Salgsinntekter Retura Val-Hall AS	4	-16 692 327	-14 832 000	-17 606 257
Avvanna slam, eksternt	5	-1 425 400	-1 762 400	-2 682 911
Oppdrag v/Enreprenør	6	-834 795	-1 000 000	-1 443 970
Diverse inntekter	7	-3 983 090	-3 663 700	-4 088 831
Sum Driftsinntekter klasse 3		-86 855 483	-81 619 300	-86 174 734
DRIFTSKOSTNADER				
Materialer, varer, frakt toll etc	8	1 747 058	1 900 000	1 518 985
Utgifter til kommunale avgifter innfordring	9	898 214	885 300	872 185
Sum varekostnad klasse 4		2 645 272	2 785 300	2 391 170
Lønn og andre lønnsrelaterte kostnader		29 917 610	29 950 000	26 739 290
Styrehonorar		198 000	190 000	246 116
Sum Lønnskostnad klasse 5	10	30 115 610	30 140 000	26 985 406
Innsamling og vekkjøring fraksjoner		6 469 479	4 935 000	6 241 816
Vekkjøring avf til forbrenning		6 863 208	6 672 000	6 468 213
Drift/leie containerplasser		950 959	990 500	571 843
Drift miljøstasjoner		1 982 863	2 000 000	1 911 162
Slam innhenting/behandling		10 857 989	8 244 700	10 052 389
Oppdrag v/Entreprenør		455 963	950 000	1 271 900
Lys og Kraft		302 410	507 000	517 923
Drivstoff/oljer		3 364 888	3 899 500	3 561 407
Drift/vedlikehold bygg og anlegg		5 569 132	4 269 600	3 872 124
Konsulentonorar/revisjon/innleid arbeidskraft		891 748	800 000	1 398 827
Drift/vedlikehold maskiner		894 721	1 010 000	1 406 890
Drift/vedlikehold biler		3 227 377	2 468 000	2 950 407
Sum annen driftskostnad klasse 6	11	41 830 737	36 746 300	40 224 901
Diverse		1 414 776	1 460 000	1 471 869
Forsikringer/kontingenter		952 454	958 000	796 231
Avskrivninger/Nedskrivning	12	9 470 771	9 274 945	9 115 732
Sum annen driftskostnad klasse 7		11 838 001	11 692 945	11 383 832
SUM DRIFTSKOSTNADER		86 429 620	81 364 545	80 985 310
DRIFTSRESULTAT		-425 863	-254 755	-5 189 424
FINANSINNT/FINANSKOSTN.				
Renteinntekter		-217 465	-300 000	-318 540
Rentekostnader		984 196	1 864 360	1 411 219
Sum klasse 8	13	766 731	1 564 360	1 092 679
Årsresultat		340 868	1 309 605	-4 096 745
BRUK AV DEKNINGSGRADFOND/DISP.FOND	14	-412 876	-1 309 605	3 980 274
RENTER TILFØRT EGENKAPITAL	15	72 008		116 471
KONTROLLSUM/ÅRSAVSL.		0	0	0

side 15 av 30



Årsmelding 2020

Regnskapsåret 2020

	Note	2020	2019
EIENDELER			
Sum varige driftsmidler	11	76 669 034	72 873 760
Lagerplass kompost		100 000	100 000
Tilleggsareal lomt gnr 80 bnr 2		2 091 150	2 091 150
Øjodna flata MS 95/340		1 076 720	1 026 720
Lundeskogen MS 85/162 og 177		486 258	486 258
Continentflata Væstet gnr. 73 nbr. 118		91 630	89 175
Aksjer - Netura Val-HallAS		500 000	500 000
Egenkapitalinnskudd KLP	17	948 632	870 335
SUM ANLEGGSMIDLER		81 913 424	78 017 390
Fødringer		7 828 116	6 327 172
Bankinnskudd, kontanter		16 435 133	21 073 880
SUM OMLØPSMIDLER	16	24 263 249	27 401 052
SUM EIENDELER		106 176 673	103 388 450
Egenkapital			
Innskuddskapital	17	7 376 945	-2 376 045
Avkastning av innskudd kap	17	-7 875 480	-7 803 472
Dekningsgradfond VKR Avfall	18	-1 906 711	-9 443 141
Dekningsgradfond VKR Slam	18	897 002	-1 724 062
Disposisjonsfond VKR Næring	18	-1 437 375	-2 445 550
Disposisjonsfond VKR Industriområde	18	154 787	347 437
Prinsippendring Pensjon	18	0	10 750 244
SUM EGENKAPITAL		-7 504 621	-7 885 489
Gjeld			
Avsetning for forpliktelses			
Pensjonsforpliktelser	19	11 574 454	10 274 460
Avsetning for drift	20	1 800 000	1 800 000
Etterdriftsforpliktelser	21	855	-4 587 039
Lønskuld	22	-71 326 793	-73 551 760
Kontingentgjeld		-9 124 078	7 493 701
SUM GJELD		-69 632 057	95 507 960
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		-106 176 673	-103 388 450

Regnskapsåret 2020

Styre i VKR

Knut Arntsen
Knut Arntsen
Styreleder

Janne K. H. H. H.
Janne K. H. H. H.
Styreleder

Janne K. H. H.
Janne K. H. H.
Styreleder

Ellen M. Melbye
Ellen M. Melbye
Styreleder

Anne K. R. R.
Anne K. R. R.
Styreleder

Bente L.
Bente L.
Styreleder

Odd Geir Brateng
Odd Geir Brateng
Ansattrepresentant

Hallgrím Berg
Hallgrím Berg
Daglig leder

side 16 av 30

Noter til Resultatregnskap og Balanse 2020

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapskikk.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden under andre finansposter.

Inntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Vesentlige driftsmidler som består av flere betydelige komponenter med ulik levetid er dekomponert med ulik avskrivningstid for de ulike komponentene. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsværdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. For øvrige kundefordringer utføres en uspesifisert avsetning for å dekke forventet tap på krav.

Pensjoner - Ytelsesordning

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften (ytelsesbaserte pensjonsordninger) vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuariemessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Ved estimatavvik anvendes en korridorløsning. Estimataavvik som overstiger 10% av det høyeste av forpliktelse og verdier



Årsmelding 2020

amortiseres over gjennomsnittlig opptjeningstid. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen.

Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn.

Betingede utfall

Betingede utfall er knyttet til krav som inntreffer ved avslutning av deponier. Det er foretatt avsetning til etterdrift og avslutning på bakgrunn av estimater-se note 20 og 21.

Kontantstrømoppstilling

Viser endring i likviditetsbeholdning fordelt på drift, investering og finansiering.

Note 1

Renovasjonsgebyret fra kommunene fordeler seg slik i 2020:

Etnedal Kommune	kr 4 407 911
Nord-Aurdal Kommune	kr 13 029 854
Sør-Aurdal Kommune	kr 7 466 186
Vang Kommune	kr 3 952 142
Vestre Slidre Kommune	kr 5 675 108
Øystre Slidre Kommune	kr 8 800 400

Note 2

Dette gjelder tømming av avvanna slam fra Renseanlegga i kommunene, og gebyr for tømming av slam/septik fra helårsboliger og fritidsboliger i Valdres.

Note 3

VKR sorterer ut mix, papir, papp, glass-/metallemb., plast, ee-avfall, stål/metaller og batteri. Fraksjonene blir solgt videre til forskjellige aktører. I 2020 hadde VKR en omsetning på kr. 3 540 325,- som er nær opp til budsjett. Inntekten er fordelt mellom Husholdning og Næring etter innkjørt/mottatt mengder.

Note 4

For datterselskapet Retura Val-Hall AS har VKR utført tjenester med utkjøring/innhenting av containere, tømming, behandling/sortering og videretransport av avfall fra næringslivet i Valdres.

Note 5

Mottatt avvanna slam direkte til VKR for videre behandling, fra leverandør utenom Valdres.

Note 6

Tilfeldige oppdrag gjennom Entreprenør, utenom lovpålagt tømming av slamanlegg.

Note 7

Dette er inntekter for tjenester utført for Nordre Land Kommune (Lenningen 3), hyttefelt som benytter VKR's innsamlingsenheter. Inntekter fra abonnenter som har behov for større beholdere, og kunder som



Årsmelding 2020

har levert større mengder avfall direkte til VKR. Salg av anleggsmidler, leieinntekt fra Industriområdet, og inntekt av bilreklame for Retura Val-Hall AS.

Note 8

Innkjøp av sekker og stativer/hjulbeholdere for husholdningsabonnement/næringskunder. Fraktkostnader i forbindelse med kjøp og henting av nye containere/utstyr.

Note 9

Eierkommunene skal ha en kompensasjon for de kostnader kommunene har med innkreving av renovasjonsgebyr, og i 2003 var det et årlig beløp på kr 500 000,- til fordeling etter en nærmere definert fordelingsnøkkel. Antall abonnenter er opplyst fra kommunene høsten 2020, og beløpet er indeksregulert. Avtalen er i overensstemmelse med kravet om at renovasjonsgebyr skal dekke samtlige kostnader forbundet med den lovpålagte renovasjonsordningen.

Note 10

Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til daglig leder, styret og revisor

Lønnskostnader	2020	2019
Lønninger	27 330 077	23 042 890
Arbeidsgiveravgift	1 515 470	1 660 771
Pensjonskostnader	1 249 994	2 245 795
Andre ytelser	20 069	35 950
Sum	30 115 610	26 985 406

Selskapet har i 2020 sysselsatt 52 årsverk.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstillt kravene i denne lov.

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	924 842	198 000
Pensjonskostnader	111 559	0
Annen godtgjørelse	0	0
Sum	1 036 401	198 000

I 2020 har det vært bytte av daglig leder i VKR, som innebærer en mnd. overlapping.

Det er ingen ansatte som har avtaler om bonus, resultatlønn eller sluttlønn.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2020 utgjør kr. 91 571.

I tillegg kommer honorar for andre tjenester med kr. 2 160.



Årsmelding 2020

Note 11

Dette gjelder alle kostnader vedr innsamling, vekkjøring og behandling av de forskjellige fraksjonene. All drift/vedlikehold av anlegget, maskiner og biler er også med her.

Note 12

-VARIGE ANLEGGSMIDLER

Alle tall i TNOK

	Slam	Div. utstyr	Mobilt utstyr	Innsaml. utstyr	Miljøst.	Div. anl.	Dep. 3	Bygg/Anlegg	Sum
Anskaffelseskost pr.01.01.	17 635	194	30 212	9 413	12 569	15 121	1 380	26 172	112 695
Tilgang 2020	221	677	6 279	816	1 976	233		3 065	13 266
Nedskrivning 2020						-92			-92
Avgang									-
Anskaffelseskost pr. 31.12.20	17 856	871	36 491	10 229	14 545	15 262	1 380	29 237	125 868
Akk. Avskrivninger	6 792	229	18 069	4 709	5 926	6 109	759	6 606	49 199
Balansført verdi 31.12.20	11 064	642	18 422	5 521	8 618	9 152	621	22 630	76 669
Årets avskrivninger	772	75	4 374	1 325	904	1 049	69	810	9 378
Økonomisk levetid	5-50 år	5 år	5-10 år	5 år	20 år	15-35 år	20 år	35-50 år	
Avskrivningsplan	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	
Endring i avskrivningsplan	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	

Anleggsmidler som tidligere år er avskrevet til kr 0 er ikke medtatt i anskaffelseskosten. Årets avgang kr 654 990 gjelder salg av anleggsmidler som var fullt avskrevet og er bokført som gevinst.

Eierandeler i andre selskap

Retura Val-Hall AS

kr 500 000

Egenkapitalinnskudd i KLP

kr 948 632

VKR eier 50 % av Retura Val-Hall AS, bokført egenkapital i selskapet pr. 31.12.2019 viste kr 7,082 mill.

Note 13

Finansinntekter er renter på beløp inntående i bank . Industriavdelingen blir belastet med interne renter for finansiering av tilleggs tomt, disse inntektsføres avd. Husholdning.

Finanskostnader er i all hovedsak renter på lån.

Note 14

Årsresultatet gir VKR totalt avsetning til dekningsgradfond/disposisjonsfond på kr 412 876.



Årsmelding 2020

Note 15

Avkastning av innskutts kapital er tilført egenkapital.

Note 16

Kundefordringer

	2020	2019
Kundefordringer til pålydende	7 374 172	3 922 910
Avsetning til tap	0	0
Balansført verdi av kundefordringer 31.12	7 374 172	3 922 910
Endring i avsetning til tap	0	
Realiserte tap	100	616
Sum resultatførte tap på krav	100	616

Kostnadsført tap er klassifisert som annen driftskostnad i regnskapet.

Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkskonto (bundne midler) er kr. 1 200 000

Note 17

-Innskuddskapital

-Avkastning av innskutt kapital

Ved etablering av VKR betalte eierkommunene inn en innskuddskapital til VKR. Denne kapitalen kan ifølge selvkostveilederen, som kom ut i 2003, rente beregnes fordi selvkostområdet skal bære alle kostnadene. For 2020 er det beregnet 1,39 % rente av kr 5 180 417,11 som utgjør kr 72 007,79. Disse rentene er ført direkte mot Egenkapital. Total avkastning pr. 31.12.2020 kr 2 875 480.

Note 18

-Dekningsgradfond/Disposisjonsfond

Underskudd/overskudd på de fire avdelingene er avsluttet mot dekningsgradfond og disposisjonsfond. Disse fondene sikrer at midler tilhørende de ulike avdelinger tilbakeføres til avdelingen f.eks. selvkost husholdning og slam.

Dekningsgradfond VKR Husholdning er redusert med kr 2 161 308 dekningsgradfondet i VKR Slam er økt med kr 613 409. Disposisjonsfondet i VKR Næring er økt med kr 1 141 874 og VKR Industriområdet er underskuddet økt med kr 6 851.

Årsmelding 2020

Netto pensjonsforpliktelser ført i 2019 som prinsippendringer er fordelt på fond i 2020. Dekningsgradfond Husholdning er redusert med kr 5 375 122, dekningsgradfond Slam er redusert med kr 3 225 073 og Disposisjonsfond Næring er redusert med kr 2 150 049.

Note 19

Pensjonsforpliktelser

VKR har tariffestet tjenestepenjon, der de ansatte er sikret i KLP's kollektive pensjonsordninger. Dette gjelder alders-, uføre-, etterlatte, tidlig-pensjon, AFP og betinget tjenestepenjon. Pensjonene fra KLP samordnes med utbetalingene fra folketrygden i de tilfeller regelverket krever det. Regnskapsføring av tjenestepensjonsordninger med vedteksfestet ytelsesnivå følger norsk regnskapsstandard NRS 6 pensjonskostnader.

Netto pensjonsforpliktelser iht. aktuarberegning er økt og balanseført per 31.12.2020 med kr 1 249 994. Endring i netto pensjonsforpliktelser og egenkapitalinnskudd til sammen kr 1 171 697 er resultatført og fordelt på avdelinger.

Netto pensjonskostnad	2020	2019
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	3 763 551	3 853 308
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	965 513	1 062 170
Avkastning av pensjonsmidler	-1 268 007	-1 279 971
Administrasjonskostnad	142 814	139 808
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)	-44 232	0
Arbeidsgiveravgift	209 391	241 620
Korreksjon tidligere år	835 374	0
Resultatført planendring	0	-1 771 141
Ansattes egenandel 2 %	-429 010	
	4 175 394	2 245 794

Pensjonsforpliktelse	2020	2019
Beregnete pensjonsforpliktelser pr. 31.12	45 778 882	38 988 107
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr. 31.12	-38 360 858	-32 626 547
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	3 413 230	3 294 886
Netto pensjonsforpliktelse	10 831 254	9 656 446
Arbeidsgiveravgift	693 200	618 013
Balanseført pensjonsforpliktelse	11 524 454	10 274 459



Årsmelding 2020

Økonomiske forutsetninger: Parametre i %	2020	2019
Forventet avkastning på fondsmidler	3,1	3,8
Diskonteringsrente	1,7	2,3
Forventet lønnsvekst	2,3	2,3
Pensjonsregulering	1,2	1,2
Årlig vekst i G	2,0	2,0
Arbeidsgiveravgift	6,4	6,4
Korridor	10,0	10,0
AFP uttak	36,0	36,0
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

Medlemsstatistikk (pr 31.12.): Antall	2020	2019
Aktive	57	55
Oppsatte	37	33
Pensjonister	24	21

Note 20

-Avslutningsfond

I forbindelse med endelig avslutning av deponi F3 vil det bli behov for tildekking, arrondering, etablering av vekstlag og beplantninger. For hvert år kostnadsfører/avsetter VKR derfor kr 100 000 til bruk for dette formålet. Totalt avsatt pr. 31.12.2020 kr 1 800 000.

Note 21

-Etterdrift forpliktelser

VKR er pålagt å opparbeide etterdrifts forpliktelser som skal sikre kontroll og overvåking av anlegget i 30 år etter at anlegget er nedstengt. I 2020 er det avsatt kr 273 690 ut fra ett beregnet beløp på kr 210 000 årlig, i tillegg til renter av tidl. avsatt beløp. Totalt avsatt pr. 31.12.2020 kr. 4 855 730.

Note 22

-Langsiktig gjeld

Inngående balanse lån 01.01.2020	kr 70 952 760
Opptak av nytt lån 2020	kr 10 000 000
-Betalte avdrag av lån	kr 9 625 970
Utgående balanse lån 31.12.2020	kr 71 326 790
Ubrukte lånemidler 01.01.2020	kr 3 251 502
Opptak av nytt lån 2020	kr 10 000 000
-Årets investeringer	kr -13 266 046
Bruk av egenkapital	kr 14 544

Minste tillatte avdrag (Avskrivninger x Sum rest lånegjeld/avskrivbare driftsmidler) kr 9 221 115.
Langsiktig gjeld pr. 31.12.2025 vil være kr 32 501 660.



Årsmelding 2020



Avdelings regnskap 2020

Sammenstilling av hovedposter, alle beløp i TNOK.

TEKST	VKR TOTAL			VKR HUSHOLDNING		VKR SLAM		VKR NÆRING		VKR INDUSTRI	
	REGNS 2020	BUDSJ 2020	REGNS 2019	REGNS 2020	REGNS 2019	REGNS 2020	REGNS 2019	REGNS 2020	REGNS 2019	REGNS 2020	REGNS 2019
DRIFTSINNETEKTER											
Renovasjonsbegyr fra kommunene	-43 332	-42 830	-39 647	-43 332	-39 647						
Salgsinntekter husholdning	-511	-233	-415	-511	-415						
Salgsinntekter slam	-17 048	-13 934	-17 292			-17 048	-17 292				
Salgsinntekter næring	-18 842	-17 082	-21 520					-18 842	-21 520		
Leieinntekter fast eiendom	-68	0	-68							-68	-68
Diverse andre inntekter	-7 055	-7 541	-7 233	-3 538	-3 117	-2 166	-2 685	-1 351	-1 431		
Sum driftsinntekter	-86 855	-81 619	-86 175	-47 381	-43 179	-19 214	-19 977	-20 193	-22 951	-68	-68
DRIFTSKOSTNADER											
Materialer, varer, frakt/toll etc.	1 747	1 900	1 519	1 692	1 483		4	55	32		
Utg.kommunale avg. innfordring	898	885	872	719	698	180	174				
Lønn/lønnsrelaterte kostnader	30 116	30 140	26 985	20 340	17 351	2 579	2 387	7 186	7 237	11	10
Administrasjon og driftskostnader	44 198	39 164	42 493	20 053	17 823	14 824	13 279	9 321	11 386		5
Ordinære avskrivninger	9 379	9 275	9 115	6 265	5 821	772	896	2 326	2 382	16	16
Nedskrivning anleggsmidler	92		0	55				37			
Tap ved avgang anleggsmidler	0		0								
Tap kundefordringer etc.	0		0								
Sum driftskostnader	86 430	81 365	80 985	49 124	43 176	18 355	16 741	18 925	21 036	27	31
DRIFTSRESULTAT	-426	-255	-5 189	1 743	-3	-859	-3 236	-1 268	-1 915	-41	-37
FINANSINNT/FINANSKOSTN.											
Finansinntekter	-217	-300	-319	-181	-223	85	-41	-136	-58	15	3
Finanskostnader	984	1 864	1 461	557	785	149	232	245	389	33	55
Result. finansinnt./kostnader	767	1 564	1 142	376	562	234	191	109	331	48	58
RES. F. EKS.ORD. POSTER	341	1 309	-4 047	2 118	559	-624	-3 045	-1 160	-1 583	7	22
ÅRSRESULTAT	341	1 309	-4 047	2 118	559	-624	-3 045	-1 160	-1 583	7	22
Overføring dekningsgradfond	-1 548	-2 115	2 402	-2 161	-624	613	3 026				
Overføring disposisjonsfond	1 135	806	1 529					1 142	1 551	-7	-22
Renter tilført egenkapital	72		116	43	65	11	19	18	32		
KONTROLLSUM/ÅRSAVSLUTNING	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0



Årsmelding 2020

Kontantstrømanalyse

Alle beløp i kroner

Likvider tilført/brukt på virksomheten		2020	2019
Overskudd+/Underskudd- i driften		-412 876	3 930 714
Pluss tap anleggsmidler			
Nedskrivning anleggsmidler		92 395	
Resultatpåvirkelige avskrivninger		9 378 376	9 115 731
Pensjonskostnad, regulert		1 171 697	-1 346 119
Avkastning innskutt kapital		72 008	116 471
Sum tilført		10 301 600	11 816 797
Endring omløpsmidler			
Endring debitorer		-3 500 945	-524 941
Endring kreditorer		1 131 377	-1 078 779
Sum likviditetsendringer fra driften	A	7 932 032	10 213 077
Likvider tilført/brukt på investeringer			
Avgang anleggsmidler			
Minus investeringer varige driftsmidler		-13 266 046	-8 762 310
Endring finansielle investeringer		-2 455	87 202
		-13 268	
Sum likviditetsendringer fra investeringer	B	501	-8 675 108
Likvider tilført/brukt på finansiering			
Avsetning til avslutningsfond F3		100 000	100 000
Avsetning til etterdriftsforpliktelser		273 690	308 296
Økning av gjeld		10 000 000	10 000 000
Nedbetaling av gjeld		-9 625 970	-8 959 310
		747	
Sum likviditetsendringer fra finansiering	C	720	1 448 986
Netto endring i likvider gjennom året	A+B+C	-4 588 748	2 986 956
Likviditetsbeholdning 01.01.		21 023 880	18 036 925
Likviditetsbeholdning 31.12.		16 435 133	21 023 880



Årsmelding 2020



Investeringer 2020

Kto nr	Tekst	Regnskap 2020	Budsjett 2020
1200	Diverse mindre investeringer		
	Møbler/Garderobeskap/Låsesystem	677 546	600 000
1205	Transportmidler/mob. utst		
	Biler/Maskiner	6 279 000	6 300 000
	Div. maskinelt utstyr		
1210	Containere/presser og annet innsamlingsutstyr		
	Lagercontainer farlig avfall	120 900	
	Innsamlingsutstyr/containere	694 860	1 000 000
1215	Miljøstasjoner	1 975 720	1 000 000
1220	Sorteringsanlegg	13 500	500 000
1225	Veier, vann, avløp, el-forsyning etc.		
	Snøsmelteanlegg v/Garderobe-Spiserom	219 301	300 000
1230	Tomter, bygninger og annen fast eiendom		
	Komposteringsanlegg Slam	220 574	200 000
	Spiserom/Garderobeanlegg	3 064 644	3 400 000
	SUM VARIGE ANLEGGSMIDLER	13 266 046	13 300 000
Finansiering investeringer 2020			
	Langsiktig gjeld pr. 01.01.2020	kr 70 952 760	
	Opptak av nytt lån 2020	kr 10 000 000	
	- Betalte avdrag 2020	kr -9 625 970	
	Langsiktig gjeld pr. 31.12.2020	kr 71 326 790	
	Ubrukte lånemidler pr. 01.01.2020	kr 3 251 502	
	Opptak av nytt lån 2020	kr 10 000 000	
	- Årets investeringer 2020	kr -13 266 046	
	Bruk av egenkapital	kr 14 544	
	Låneramme jf selskapsavtalen § 16	kr 80 000 000	



Innlandet Revisjon IKS

Til representantskapet i
Valdres Kommunale Renovasjon IKS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Valdres Kommunale Renovasjon IKS som viser et underskudd på kr. 340.868. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2020, og av resultatet og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i selskapets årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen

Hovedkontor: Kirkegata 76 2609 Lillehammer Tlf. 61 28 90 80	Kontor Gjøvik: Studievegen 7 2815 Gjøvik Tlf. 61 28 90 80	Kontor Otta: Ola Dahls gate 3 A 2670 Otta Tlf. 61 28 90 80	Firma: E-post: postmottak@irev.no www.irev.no Postboks 153 2626 Lillehammer Reg. nr. 987 769 386 MVA Bank kto. 1604 11 46927
---	---	--	--



inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE 3000) «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell



informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings-skikk i Norge.

Gjøvik, 28. april 2021

Unn Romundgard
Oppdragsansvarlig revisor



Årsmelding 2020



AVFALLSPYRAMIDEN



Gjenbruk

Bruke ting om igjen

Materialgjenvinning

Lage nytt av brukt



Deponering

Forsvarlig
slutt-
behandling

Renovasjonsbransjens Avfallspyramide.

Avfallspyramiden eller avfallshierarkiet er et begrep i norsk avfallspolitikk og EU's rammedirektiv for avfall, og den beskriver prioriteringen i avfallspolitikken. Målet er å behandle avfall så nær toppen av hierarkiet som mulig.

side 30 av 30